

UNIVERZITA KARLOVA
FILOZOFICKÁ FAKULTA

TEZE DIZERTAČNÍ PRÁCE

2019

Lucie Dušková

UNIVERZITA KARLOVA
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV HOSPODÁŘSKÝCH A SOCIÁLNÍCH DĚJIN

**NOC V ČESKOSLOVENSKU 1945–1960: REPREZENTACE
A SOCIÁLNÍ PRAXE**

NIGHT IN CZECHOSLOVAKIA 1945–1960: REPRESENTATIONS
AND SOCIAL PRACTICES

Lucie Dušková

2019

Vedoucí práce: doc. PhDr. et JUDr. Jakub Rákosník PhD.

S využitím konceptů sociálních imagináren, který formuloval Cornelius Castoriadis, konceptu sociálních reprezentací, který formuloval Serge Moscovici, konceptu Eigen-Sinn formulovaným Alfem Lüdtke a konceptu strategií a taktik, který pochází od Michela de Certeau tato dizertace odpovídá na otázku, jakými aspekty se projevovala noc v lidovědemokratickém Československu (1945–1960), co tyto aspekty charakterizovalo a zda vzniklo či vznikalo to, co by se dalo označit jako *socialistická noc*. Text se zaměřuje na rovinu představ a narativů i na rovinu každodenního prožívání noci v době, kdy byl v poválečném Československu nastolován ekonomický, politický a společenský řád, o němž se soudilo, že bude radikálně odlišný a povede k ustavení nové společnosti. První symbolický krok v tomto procesu představoval konec druhé světové války a byl deklarativně završen vyhlášením socialistické ústavy v červenci 1960. Jinak řečeno, cílem dizertace je poskytnout syntetickou odpověď na otázku, jak byla reprezentována a prožívána noc v Československu v období nástupu a stabilizace diktatury komunistické strany.

Na otázku text odpovídá s využitím analýzy audiovizuálních pramenů, především celovečerních filmů československé provenience, a dalších zdrojů vycházejících z masové kultury, administrativních, legislativních, technicko-statistických a policejních pramenů.

Během období 1945–1960 bylo v Československu vyrobeno a do kin uvedeno celkem 316 celovečerních filmů. Takový počet vyrobených a uvedených filmů umožnil stanovit obecnější motivy, které se v nich vyskytují. Tyto masové mediální produkty formulovaly metanarativ i konkrétní reprezentace nočního času, projevily se v nich propagandistické tlaky, ale nezdědily i žitou praxi. Filmové obrazy byly rozšířené díky husté síti kin a popularitě chození do kina, která vzrůstala od počátku 20. století. Českoslovenští političtí představitelé si toho byli vědomi, což se projevovalo v řadě jejich deklarácí, prioritě dané obnovení provozu kin po přejití válečné fronty, zestátněním filmového průmyslu a zahájení procesu kinofikace, založením specializované filmové školy i snahou řídit činnost filmařů. Kromě své schopnosti obsáhnout v jeden moment značné publikum, je film specifický i tím, že je většinou nenáročný na pochopení, a tudíž produkuje sdílené narativy. Řečeno s filmovým teoretikem Francem Casettim, má „*schopnost vytvářet ‚veřejné‘ obrazy, které promlouvají ke všem vrstvám společnosti.*“¹ Na rozdíl od literatury, rozhlasu či tisku film

---

¹ CASETTI Francesco: *Filmové teorie 1945–1990*. Praha 2008, s. 333.

spojuje obraz i zvuk, takže je přímočaře názorný a vytěsňuje z mysli diváka téměř veškerou fantazii. Tyto narativy jsou tedy zároveň značně normativní.² V rovině reflexe praktik je zdůrazňována „*schopnost filmového média odrážet chování a vývoj společnosti. Film je pokládán za vzácného svědka, jenž může vypovídat o způsobech jednání a myšlení, které se v dané společnosti vyskytují; za zrcadlo (třeba idealizované, třeba pokřivené, ale proto ne méně věrohodné) činů, zvyků, tužeb, přesvědčení a hodnot, jež vytvářejí danou kulturu.* [Historikové] *oceňují jeho schopnost zaznamenávat události i způsob, kterým je daná společnost vnímá; stejně tak oceňují jeho schopnost nechat promlouvat skutečnost, ale i ztělesňovat touhy a představy.*“³ V tomto aspektu jsou cenné exteriérové i atelierové záběry na prostor, oblečení, jednání, které umožňují uchopit kontext, verifikovat či korigovat stanovované hypotézy.

Druhým hlavním pramenným pilířem jsou v této dizertaci policejní prameny uložené ve fondech Sboru národní bezpečnosti. Skýtají základní informace k uchopení nočních praktik a perspektivy zdola. Přestože svou podstatou na první pohled informují především o jednání porušující normy a o represí, není to jediná možnost, jak je interpretovat. Policejní spisy totiž mají svou mimoděčnou výpovědní hodnotu. Často čítají mnoho stran, kde figuruje rekapitulace událostí dané noci a často i předchozích týdnů, měsíců či let, včetně rekapitulace celého dosavadního života zadrženého jedince a případně i jeho spolupachatelů. Svým rozsahem často zahrnují meziválečné i válečné období a poukazují tak na kontinuity i proměny jejich jednání napříč politickými režimy. Obecně tak tyto prameny umožňují uchopit perspektivu jedinců v kontextu jejich každodenního života. Záznamy jejich aktivit z dané noci, případně i z předchozích dnů, měsíců či let ukazují pestrou paletu činností každonoční praxe. Často jde o praktiky, které by jinak zůstaly nezachyceny, jelikož nebyl žádný jiný důvod je zaznamenat. Tyto prameny také v kombinaci se statistikami objasněnosti skýtají cenné informace k závěrům po míře a efektivitě kontroly nočního času a prostoru. Skýtají také ilustraci života ve sférách, kde tato kontrola chyběla.

Reprezentace a praxe prožívání noci v Československu období 1945–1960 se artikulovala kolem témat druhé světové války, socialismu, bdělosti, noční práce, nočního města, zábavy a kriminality.

---

² ADORNO Theodor – HORKHEIMER Max: *Dialektika osvícenství. Filosofické fragmenty*. Praha 2009, s. 125–147.

³ CASETTI Francesco: *Filmové teorie...*, s. 333.

Noc v poválečném Československu v metanarativní rovině figurovala jakožto zhmotnění tragické minulosti. Skrze událost noční schůzky v Mnichově a historické paralely se ztělesnila v obraze Temna v českých zemích a Tisícročného spánku na Slovensku, které ve sdílených představách znamenaly existenční ohrožení národa a státu. V tomto smyslu také představovaly důležitou součást národního příběhu a identity československé společnosti. Metafora ztotožnění noci s příchodem tragédie byla ve veřejném prostoru po válce všudypřítomná a byla používána vždy, když se argumentovalo pro nějakou radikální změnu. Jednala jakožto odstrašující příklad všeho, čím poválečná společnost neměla být.

Tento význam noci ve veřejném prostoru ukotvovala, rozšiřovala a stereotypizovala masová kultura, jejímž nejvlivnějším médiem se po válce stal film, a to díky své snadné šířitelnosti, schopnosti naráz oslovit široké publikum a schopnosti nevtíravě manipulativní sugesce skrze propojení obrazu a zvuku. S tím, jak si politické elity uvědomovaly moc masové kultury, a s tím, jak se snažily proměnit smýšlení společnosti ve prospěch úsilí o poválečnou obnovu státu i proměnu hodnot, svěřily po válce nejen film, ale celý systém masové kultury do poručnictví státu. Se znárodněním se ve vlastnictví státu následně ocitly snad všechny myslitelné domény, které byly ke kulturní produkci potřeba, od velkých chemických závodů přes polygrafický průmysl po kina či tiskárny novin. Tím se kultura vymanila z tlaků na výdělečnost a získala stabilní zázemí, což umožňovalo produkovat i díla, která neměla potenciál stát se komerčním hitem. Zároveň se ale masová kulturní produkce ocitla pod přímým vlivem politických tlaků a zápasů, v nichž po válce jasně dominovali komunisté.

V politickém zápasu komunisté využili svého symbolického kapitálu, který vycházel ze sdílené vůle většiny společnosti po změně společenského systému, z prestiže Sovětského svazu dané jeho válečným vítězstvím a z faktu, že se jim podařilo obsadit důležité vládní posty. Tlačili na proměnu symbolických významů noci, které měly značnou emotivní sílu, ve svůj prospěch. Používali přitom jednoduchou a srozumitelnou rétoriku, v níž si pomáhali silnými symbolickými přirovnáními. Prezentovali se jako pokračovatelé národního příběhu, který byl v metanarativní rovině prezentován jako boj dobra proti zlu, respektive jako boj proti noci ztotožněné s temnotou. V této rétorice dominovalo sousloví *temné síly reakce* jakožto nástroj k diskreditaci politických protivníků, který jim přisuzoval význam skrytých, nebezpečných sil usilujících o návrat k předválečným pořádkům, které by vedly k *novému Mnichovu*. Komunisté také využili symbolického situování lidovědemokratického systému

a spojenectví se Sovětským svazem do opozice vůči noci, které bylo obsaženo již v prvních větách *Košického vládního programu*, aby sami sebe prezentovali jako ti, kdo přinášejí *slunce svobody* a s ním záruku zářivé budoucnosti. Jakožto další krok k této budoucnosti prezentovali i nastolení své mocenské diktatury v únoru 1948. Symboliku Temna a Tisícročného spánku následně posunuli směrem k imperativům všudypřítomné bdělosti a noční práce v průmyslu. Do veřejného prostoru vstoupily tyto imperativy především ve formě záškodnických příběhů a pracovních agitek, které publiku předestíraly jejich ideální podobu a při tom argumentovaly jejich smysl.

V kombinaci reprezentací ideální podoby imperativů s legislativními a administrativními opatřeními komunisté stanovili představu a rámeček ideální socialistické noci. Ta měla být vyplněna buď spánkem, nebo imperativy bdělosti a práce. Jako by noc v jakékoliv jiné podobě měla úplně přestat existovat. Uposlechnutí těchto imperativů bylo prezentováno jako cesta k symbolické nápravě křivd z minulosti a jako prostředek boje za nový lepší svět. Skrze uposlechnutí imperativů měl také každý možnost skrze překonání sebe sama vyhrát svůj vlastní boj a stát se novým člověkem. Tento nový člověk měl mít schopnost odhalit nepřítele a také měl umět na vysoké úrovni kombinovat duševní a manuální práci. Vrcholem této kombinační schopnosti byla zlepšovatelská činnost, která se často uplatňovala právě při nočních směnách, přičemž v socialistické eschatologii byl právě člověk schopný kombinovat oba typy práce protagonistou nadcházející světlé budoucnosti. Pokud by se lidé chtěli v noci bavit, měli tak činit se vší střídmostí, v duchu sebevzdělávání v marxistické doktríně a v rytmu folklorních zpěvů a tanců, to vše v rámci modelového žánru budovatelské estrády. Nekontrolovatelná spontánní a apolitická zábava či potulování se po ulicích a kriminální aktivity měly být úplně vymýceny. Proměna právního rámce, která se zkonkretizovala ve znárodnění drtivé většiny pohostinských podniků, v rušení svobodných povolání, ať už šlo o loutkoherce, kapelníky či artistry, v ustavení centrální organizace, mající za úkol evidovat všechny účinkující, a v ustavování osvětových zařízení a osvětových komisí při národních výborech měla za cíl poskytnout nástroje k podmanění zábavy kultivující funkci v duchu budovatelského étosu. Nový Trestní zákoník a další proměny justice posunuly soudní systém směrem k vytvoření aktivně výchovného nástroje, který měl zajistit, aby k deliktům vůbec nedocházelo. Na konci této proměny měla být noc podmaněna dokonalou a ctnostnou společností.

V době, kdy byl v Československu do praxe uváděn první pětiletý plán, mělo modelové prožívání noci zároveň odpovídat praktickým potřebám daným politickými a ekonomickými principy, které vyplývaly z včlenění Československa do Sovětského bloku. Překotná výstavba a předimenzování průmyslového sektoru vedly k obrovským nárokům na přísun pracovních sil do tohoto a souvisejících sektorů, kladly obrovské nároky na energetiku a vedly k výpadkům elektřiny, a zároveň i k neustálým výpadkům v zásobování země produkty základní životní potřeby. Skrze imperativ bdělosti se společnost měla zbavit lidí s jinými politickými názory, kteří by potenciálně mohli stanout v čele odporu vůči politice komunistické strany. Zároveň právě oni a domnělí špioni vkrádající se do Československa pod rouškou tmy fungovali jako ztělesnění viny za ekonomické dysfunkce. Nové formy zábavy měly obyvatelstvu vysvětlovat aktuální politické a ekonomické potřeby a zároveň vést k sebedisciplíně každého jedince v zájmu nových ekonomických priorit. V praxi měla práce na noční směně nahrazovat chybějící ekonomickou produktivitu, výpadky dané poruchami strojů či přerušením dodávek elektřiny, nebo rovnou předcházet přetížení elektrické sítě. Pro jiné noční aktivity kromě bdělosti a práce nezbývalo místo.

Jestliže někteří obyvatelé Československa uposlechli imperativy, ať už byla jejich motivací skutečná víra v nový systém či různé pragmatické důvody, jiní je ignorovali, aniž by ale ve svém jednání spatřovali rozpor. Imperativům bdělosti a noční práce, modelové zábavě, střídmosti a ctnosti konkurovala obyčejná touha se prostě jen pobavit a touha po dobrodružství. V noční krajině přelomu 40. a 50. let tedy i přes snahu noc disciplinovat bylo živo. Bezpečnostní složky byly zaměstnány spíše politickým imperativem bdělosti a ostrahou politických objektů, takže jim k pochůzkové kontrole nočních ulic nezbývalo příliš kapacit. Výpadky elektřiny se podepisovaly na stavu veřejného osvětlení ulic. Nejenže bylo pouliční osvětlení často kvůli přetížené síti vypnuté, ale nedostávaly se ani základní součástky pro jeho opravy, natož pro modernizaci či výstavbu nových osvětlovacích systémů. Ve výsledku byla československá města i vsi často ponořena do částečné či úplné tmy. To mimoděk otevíralo prostor nekontrolovanému nočnímu potulování po ulicích i volné zábavě v některých podnicích bez ohledu na zavírací hodinu. Ulice i pohostinské podniky byly zalidněny pestrou škálou nočních návštěvníků a chodců. Bylo možné zde narazit na příslušníky bezpečnostních složek, kteří zrovna nebyli ve službě a vydali se na tah nočním městem, na příslušníky uměleckých vrstev a intelektuály, kteří v nočních podnicích

a v alkoholu hledali uvolnění i inspiraci, na dělníky a další zaměstnance, co zašli po práci – a někdy i místo práce – na pivo a zdrželi se hned na několik dalších, na mladé lidi, co vyráželi do nočních ulic a do nočních podniků za dobrodružstvím, či na jiné mladé, kteří byli přitahováni napůl tajnými jazzovými koncerty. V pohostinských podnicích někdy bylo možné narazit na hudebníky, kteří zde dříve pracovali a nyní neoficiálně koncertovali na napůl soukromých, neoficiálních večírcích. Po zestátnění pohostinských zařízení se totiž z majitelů často stávali provozní těchto podniků, takže charakter podniku i mezilidské vazby a kontakty zůstávaly a hudebníci zde koncertovali pro své bývalé zaměstnavatele a jejich přátele výměnou za neformální přivýdělek. V podnicích a na ulicích bylo možné také narazit na lidi žijící na okraji společnosti, od různých od brigády k brigádě se potloukajících bezprizorních dělníků snažících se ukrást či prodat již ukradené nebo i neexistující věci, přes uprchlé trestance, prostitutky po profesionální zloděje. Všeobecný nedostatek produktů základní životní potřeby činil předmět potenciálního obchodu snad úplně z čehokoliv. Lidé, kteří byli zvyklí žít na okraji společnosti, neměli příliš šancí na znovuzачlenění do běžného života. Dál byli chudí, a kromě pár týdnů či měsíců života na svobodě neměli ani nyní co ztratit.

Mezníkem ve vývoji některých aspektů československé noci je rok 1953. Po smrti Josefa Visarionoviče Stalina v březnu začal postupně mizet vypjatý imperativ bdělosti obrácený dovnitř společnosti, až z něj zůstávala jeho vnější dimenze, která se soustředila na ostrahu státních hranic. Měnová reforma v červnu 1953, která měla dodat další impuls k motivaci nástupu lidí na noční směny, během jediné červnové noci připravila většinu obyvatel Československa o jejich úspory, definitivně vyčerpala imperativ noční práce, který byl již v předcházejících měsících čím dál hlasitěji zpochybňován i těmi, kteří jej dříve uposlechli. Ačkoliv měla měnová reforma vyřešit hospodářské problémy a utužit pracovní disciplínu, spustila vlnu protestů, jejichž terčem byl stávající způsob ekonomické a společenské správy, v němž si každodenní zkušenost s neustálým nedostatkem úplně všeho a současně tlak na pracovní produktivitu protiřečila s tezemi o směřování k blahobytu a brzkému příchodu jasné budoucnosti. V důsledku protestů jara 1953 musela komunistická strana přistoupit ke změně politiky a obrátit svou pozornost ke konzumní spotřebě obyvatelstva. Zmírnil se přímočarý tlak na pracovní produktivitu, zmizely agitační filmy, došlo ke snížení cen výrobků a rozšíření nabídky spotřebního zboží a v roce 1956 oficiálně došlo k prvnímu poválečnému zkrácení pracovní doby.

Jedním z průvodních jevů těchto proměn byl obrat k obnově neonových světelných reklam, které, ač byly do té doby považovány za atribut tržního hospodářství a zavrženy jakožto projev kapitalistického světa, nyní měly osvětlovat a zkrášlovat krajinu nočního města. Na rozdíl od těch v západním světě ale *socialistické neonové reklamy* inzerovaly prodávané produkty a znárodněné podniky. Dávaly nočnímu chodci najevo, že žije v blahobytném systému, který je schopný zajistit širokou škálu spotřebního zboží a jehož podniky mají skutečný věhlas. Tento obrat ke spotřebním aspektům doplňovalo také zavádění pravidelných příplatků za noční směny, které postupně nahrazovaly snahy o motivace prostřednictvím symbolických imperativů. Na podzim 1960 byly tyto příplatky centrálně institucionalizovány.

Díky zlepšení ekonomické situace mohlo být v roce 1955 u příležitosti desátého výročí konce druhé světové války obnoveno také slavnostní osvětlení, které představuje důležitý nástroj symbolické politiky. Minimálně v Praze tak oslavy u příležitostí významných dnů socialistického kalendáře mohly být doprovázeny slavnostním osvětlením důležitých městských objektů, které se stávaly součástí světelného spektaklu. Tato politika symbolického prostoru byla jen dalším výrazem vůle komunistů začlenit se do československého národního příběhu a zároveň snahy nenuceně posouvat společenské hodnoty a tradice ve prospěch legitimizace komunistického vládnutí. V prostoru zůstávaly osvětlovány stále ty stejné objekty jako v meziválečném období, doplněné o emblematické stavby komunismu. V Praze výrazem těchto snah bylo osvětlování Pražského hradu a zároveň Stalinova pomníku, které tvořily soustavu dvou dominant na kopcích levého břehu Vltavy.

Ale i mimo slavnostní příležitosti mělo být noční město druhé poloviny 50. let výrazem skutečnosti, že socialistický systém směřuje k zářivé budoucnosti. Neonové reklamy spolu s nově zaváděnými rtuťovými výbojkami měly ukazovat modernitu socialistického systému, který nyní pod vlivem vedení Nikity Chruščova mírově soutěžil se systémem tržního hospodářství. Jako by světla nočního města byla nyní měřítkem modernity a prosperity socialistického systému. Více rtuťových výbojek znamenalo modernější systém a více neonových reklam věhlasnější podniky. V tomto kontextu se od poloviny 50. let českoslovenští komunisté snažili vytvořit krásné a zářivé noční město, které mělo být vitrínou socialistického zřízení a dalším důkazem jeho správného směřování. Středobodem této snahy byla Praha aspirující na status velkoměsta evropského formátu a Václavské náměstí jakožto

její noční středobod. Vrcholem tohoto honu za světly byly oslavy patnáctého výročí konce války a druhá celostátní Spartakiáda v roce 1960. Především během celostátní Spartakiády, která do Prahy přivedla statisíce návštěvníků z Československa, zemí východního bloku i ze západních zemí, měla Praha představovat názorný důkaz, že i socialistické město se může stát zářivým velkoměstem.

Dalším průvodním jevem změn, které s sebou přinesly události roku 1953, byla proměna reprezentací noci. Ze záškodnických filmů se staly dobrodružné filmy, které pozornost odklonily od tematiky pod rouškou noci škodících vnitřních nepřátel směrem k tematice pohraničí, které v těchto filmech představovalo prostor přející nejrůznějším dobrodružstvím. Noční temnota a hra stínů a světel noční krajiny v těchto příbězích představovaly atribut zvyšující napětí a tím i atraktivitu děje. Vrátily se i detektivní a kriminální filmy. Stejně jako v meziválečném období začaly v tisku vycházet kriminální historky cílící na senzacechtivost čtenáře, díky níž tyto historky představovaly výborně se prodávající komoditu. Jakožto dějová kulisa se prosazovalo město osvětlené výbojkami a neony a v některých případech tyto příběhy prezentovaly Prahu dokonce jako velkoměsto zločinu. Jiné reprezentace noční město představovaly jakožto rámec civilních příběhů čerpajících z každodenního života v lidovědemokratickém Československu, v němž noc tvořila nedílnou součást života. Do filmového média pronikla také jazzová a swingová hudba s tím, jak se postupně čím dál více prosazovala v zábavních programech.

Samotná změna filmových žánrů byla výsledkem snahy vrátit diváky zpět do kin, která vedla k opuštění tlaku rychle a radikálně shora proměnit vkus publika. Změna vlastních obsahů reprezentací noci odrážela hmatatelnou každodenní praxi a otevřeně přiznávala, že noc se nepodařilo disciplinovat. Kriminální a detektivní příběhy ukazovaly, že kriminalita v Československu nezmizela, a navíc jako by ji někdy zahrnovaly do soutěže o nejprestižnější evropské velkoměsto. V civilních příbězích byla noc především momentem zábavy, která ale neměla již moc společného s modelovými obrazy počátku 50. let, a v níž se prosazovaly právě jazzové a swingové rytmy.

Právě u zábavy se ukazovala síla spontánnosti, které přála nemožnost dokonalé kontroly noci. Ani institucionální a legislativní opatření, ani produkce modelových obrazů nezabránila spontánnímu vývoji zábavy, jejímž jediným cílem je přinášet smích a uvolnění,

což z ní činí tak oblíbenou činnost. Vzhledem k tomu, že tato věc se nemění, dali pořadatelé zábavních programů přednost snaze přitáhnout publikum před edukativními požadavky. Všestranná finanční výhodnost pro pořadatele, místní samosprávy i účinkující, kterou umožňoval příjem z hojně navštěvovaných akcí, tomu napomáhala. Poměrně záhy také pořadatelé zábavních programů i účinkující našli způsob, jak využít stávajících pravidel, aby prosadili svůj vlastní program. Protěžovaný žánr estrády, který byl ustavený jakožto modelový socialistický žánr, tak některým umožňoval jezdit po Československu se svým vlastním programem, který měl jen minimum společného s ideální představou o socialistické zábavě. Další tlak na podmaňování zábavy kultivační funkci, který se projevoval změnou zákonů a rušením a vytvářením dalších předpokládaně efektivnějších institucí, naopak vedl k chaosu a otevíral další mezery v kontrole. Svou vlastní cestou se vyvinula také podpora iniciativy mladých. Vznikaly platformy alternativní kultury, které přesto existovaly v rámci oficiálních struktur. Iniciativa mladých otevřela cestu k návratu jazzu a swingu a vstupu rock'n'rollu do nočního života v Československu. Ilustrativním příkladem této platformy byl podnik Reduta, který dal vzniknout divadlům Na zábradlí a Semafor a dalším paralelním strukturám, které fungovaly v rámci těch oficiálních, z nichž se v 60. letech stal skutečný fenomén.

Svět kriminálních se otevíral širokému publiku, u nějž se tyto příběhy těšily značné oblibě. Zároveň objev kriminálních příběhů znamenal přiznání politické moci, že se nepodařilo vytvořit dokonale ctnostnou společnost a že kriminální prostředí představuje součást společnosti. Toto přiznání ale na druhé straně vedlo k opuštění pohledu na trestní právo a na justici jakožto nástroj k proměně společnosti a přijetí pojetí justice jakožto standardního nástroje k trestání společnosti. Novelizace Trestního zákoníku z roku 1956, která zaváděla trestný čin příživnictví a výtržnictví, měla umožňovat stíhání všech, kdo by nerespektovali pravidlo imperativu práce či by se na veřejnosti chovali příliš bouřlivě. Tato změna do budoucna rozvíjela již nastolený trend, kde trestní systém vycházející z konzervativního přístupu ke společnosti ve jménu ctnostného étosu nepřipouštěl žádné chyby pro mladou generaci. Přehnaně přísné tresty za drobné prohřešky vedené hlavně touhou po dobrodružství samy produkovaly kriminální jedince. Přesto ale chybějící osvětlení, které i na přelomu 50. a 60. let charakterizovalo československé ulice, umožňovalo většinou

uniknout. Pokud byli lidé za své činy dopadeni, bylo to až poté, co se dopustili nějaké neopatrnosti ve dne.

Když v červenci 1960 nová ústava vyhlásila Československo socialistickým státem, noc zde byla mnohvrstevnatá a společnost měla daleko do nějaké monolitnosti. Noc sice na jedné straně dál představovala metaforu druhé světové války a s ní spojených historických paralel, včetně stabilizovaného imperativu bdělosti vůči západním státům. V tom byl její význam sdílený. Ale zároveň představovala atraktivní kulisu dobrodružných a zábavných příběhů, které si lidé přenášeli do svého života. Během celého sledovaného období každý noc prožíval po svém. Pro některé znamenal příchod noci nástup na směnu, pro jiné čas jít si zatančit na dixielandový koncert. Existovaly prostory svobody, kam kontrola komunistické strany nedosáhla. Pro někoho příchod noci znamenal, že nastal čas volného pohybu po ulicích, kdy bylo možné dost pohodlně uniknout kontrole bezpečnostních složek i společnosti. Jako kdekoliv jinde v západních zemích. Tedy v čem byla tato noc socialistická? Ze strukturálního pohledu v ničem.

Socialistická doktrína myšlenkově vychází z osvícenství a sociálních utopí. V metaforické rovině noc formuluje v negativních termínech nevzdělanosti a zpátečnictví, jakožto opozici k pokroku a modernitě, jež mělo přinést ustavení komunistické, respektive socialistické společnosti. Takto se ale prezentují všechny myšlenkové systémy, nebo alespoň ty, které poznala Evropa. Všechny tyto systémy kódují svět v metaforických variacích na noc. Samy sebe prezentují jako ty, které přinášejí světlo a jasnou budoucnost v opozici k temné minulosti. Přinejmenším od osvícenské epochy je tato jasná budoucnost prezentována jakožto produkt technologií a racionality, které jako by samy od sebe měly zaručit objektivní a spravedlivý společenský systém, který v této jasné budoucnosti vznikne, ať už tento systém v praxi vypadá jakkoliv. V této metanarativní rovině tak v Československu vznikala socialistická noc spíše jen ze specifického amalgámu, v němž byl univerzální vzorec o temné minulosti doplněn o reminiscence vázající se na konkrétní události z národní historie.

Ani imperativ bdělosti nepředstavuje socialistickou originalitu. Do praxe byl zaveden nejpozději v období Francouzské revoluce a sovětští bolševikové neskrývali, že se tímto imperativem inspirovali právě v tomto období. V Československu i v tomto aspektu vznikala jakýsi amalgám z revoluční tradice přejatých významů a reminiscencí na válečné události.

A je dost možné, že obdoba imperativu bdělosti by se dala nalézt i ve státech západního světa. Především období počátku studené války přálo demonizaci nepřítele a jeho odhalování ve všech možných podobách.

Práce jakožto ústřední společenská hodnota vychází z tradice průmyslové revoluce. Noční práce představovala součást každodennosti od doby, kdy byl vynalezen způsob, jak osvětlit tmavý prostor. I přes fakt, že noční práce byla cílem kritiky dělnického hnutí značnou část 19. století, socialismus noční práci nezrušil. Naopak, byl na ní závislý, což dokonce vedlo k porušování mezinárodních úmluv o zákazu noční práce. Ale i v západních státech docházelo po válce ke zvyšování potřeby práce na nočních směnách. Jenže zatímco v lidovědemokratickém Československu tato potřeba byla vedena snahou dohánět především nedostatky v pracovní produktivitě kvůli chybějícím modernizacím, v západních systémech tržního hospodářství byl vzrůst potřeby pracovníků na noční směny dán vzrůstem osobní spotřeby.⁴

V řadě svých kroků komunisté vlastně neudělali nic jiného, než že pokračovali v již nastolených trendech, instrumentalizovali je a dovedli do důsledků. Bdělost obrácená proti Německu vycházející z obrozenecké tradice a obsažená v poválečných politických dokumentech, novinových článcích i filmových příbězích se tak skrze asociace s Mnichovem proměnila v bdělost obrácenou obecně proti západním státům a všem, kdo s nimi byli nějak spojeni. Nutnost poválečné obnovy, která se projevovala ve všeobecně podporovaném zavádění pracovní povinnosti a neustálých apelech k práci, přešla v nutnost vyhovět požadavkům vyplývajícím ze sovětizace československého hospodářství. K jejich následování byl nicméně i nadále využíván poválečný administrativní i legislativní základ, který jen doplnily další nástroje. S poválečným obnovovatelským úsilím spojená nedůvěra k zábavě, snaha o její disciplinaci a podmanění kultivační funkci se vyvinula v soustavnou indoktrinaci ve jménu ideologie, střídmosti a ctnosti i se všemi důsledky, které toto s sebou neslo. Lidé z okraje společnosti kromě zpřísnění trestů za některá přestoupení zákona snad ani nezaznamenali, že se změnil společenský systém. Především lidé z kriminálního podsvětí přitom často neměli co ztratit. Již dříve žili na okraji společnosti, a změna systému jim nic nepřinesla. Novela Trestního zákoníku pak v podstatě znamenala návrat k právním principům

---

⁴ MELBIN Murray: Night as frontier. In: *American sociological review*, Vol. 43, Issue 1 (1978), s. 5.

konce 19. století, jen s nástroji 20. století a s přísnějšími postihy. Jinak ale na ulici i v nočních podnicích bylo možné narazit na stejnou paletu lidí jako v jiné době či na jiném místě.

Snaha o efektivní kontrolu a disciplinaci společnosti, která stojí v opozici vůči nekontrolované zábavě a kriminalitě, vychází z logiky modernizace a sekularizace politické moci, pro niž je kontrola společnosti klíčová k sebeudržení i k sebelegitimizaci. Noc přitom svou temnotou umožňující únik kontrole stojí v opozici každé takové snaze. Představuje tedy předmět dlouhodobého úsilí o co nejefektivnější osvětlení, které by vedlo k její *diurnizaci*, tedy k jejímu proměňování na den, a tím i podrobení kontrole.⁵ Zavádění osvětlení ale nemá ideologického jmenovatele.

Socialistická noc vznikala spíše z různých nedopatření a paradoxů. Ideální socialistické noční město mělo být zářivě osvětlené, čím více světel, tím lépe. V tom se nelišilo od ambicí jakéhokoliv jiného města. V pouličním, neonovém i slavnostním osvětlení socialistické noční město otevřeně navazovalo na to meziválečné, liberálně kapitalistické. I prostorové uspořádání bylo stejné, alespoň v Praze, kde středobod nočního města stejně jako v meziválečném období představovalo Václavské náměstí. Především v honu na neonové reklamy přitom Praha druhé poloviny 50. let soutěžila ve stejné disciplíně a podle stejných kritérií jako města západní Evropy. Jenže předimenzování energetické spotřeby a nekoordinovanost podniků a institucí způsobená centrálním řízením a opomíjením otázek osvětlení v legislativě vedly k dysfunkcím v osvětlení, v jejichž důsledku byly ulice mnohdy mnohem tmavší, než bylo zamýšleno. Obsah sdělení neonových světel sice sděloval kolemjdoucím, že žijí v socialismu, který chce být prestižním systémem, ale jejich dysfunkce toto sdělení rovnou podrývaly. Právě z těchto dysfunkcí vyvstávala socialistická noc.

Paradoxní také je, že navzdory všem tezím o nebezpečí, záškodnicích a snahám o kontrolu společnosti nebyly na noc posilovány policejní hlídky a až do poloviny 50. let v nočních ulicích nepůsobila ani pravidelná pochůzková služba. Spolu s výpadky veřejného

---

⁵ GWIAZDZINSKI Luc – RABIN Gilles: Si la ville m'étais contée. Paris 2005, s. 103; GWIAZDZINSKI Luc: The Urban Night: a Space Time for Innovation and Sustainable Development. Introduction. In: *Articulo – Journal of Urban Research*. Vol. 11 (2015) [online] <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-01399557/document>, citováno k 8/4/2019.

osvětlení tak tato absence kontroly otevírala volný prostor pohybu na noční ulici. Paradoxně tak noční město skýtalo skvělý prostor k nočním toulkám i k různým drobným deliktům s velkou pravděpodobností, že u nich člověk nebude přistižen, a pokud ano, že bude moci snadno utéct. Právě tato volnost byla další charakteristikou socialistické noci.

Další paradox se projevoval ve sféře noční práce. Tlak na více nočních směn, a dokonce institucionalizace příplatků šly přesně proti snahám dělnického hnutí noční práci sprovodit ze světa. I z tohoto protimluvu vyvstávala socialistická noc jakožto výraz nemožnosti plnit vyslovovaná předsevzetí. Taktizováním některých jedinců vznikala neoficiální kultura fungující paralelně k té oficiální, která v některých případech měla dokonce subverzivní potenciál. Charakteristické přitom je, že i tento prostor mimo kontrolu vycházel spíše z nezamýšlených důsledků ustavování některých disciplinačních opatření. Příznačné pro socialistickou noční kriminalitu je pak to, že v podstatě jakákoliv věc představovala lákavý lup, jelikož v kontextu stále omezené nabídky spotřebního zboží se dalo využít či zpeněžit úplně cokoliv.

V obecné rovině se tedy v Československu vytvořily paralely k dřívějším obdobím a k mechanismům na západě. Socialistická noc nebyla strukturálně odlišná od té západní, nýbrž byla spíše její tmavší obdobou. V dílčích tématech vyvstávaly určité charakteristické jevy, které byly dány mimoděčnými důsledky dysfunkcí a paradoxů socialistického systému.

Každé zde analyzované téma, ať už (noční) zábava, kriminalita či práce, mýty či metaforické imperativy, by samo o sobě vydalo na samostatnou rozsáhlou studii. Pozornost by si zasloužila bližší charakteristika různých sociálních aktérů a prostředí, které měly s nocí co do činění. Otevírá se zde například otázka sociálních a hospodářských dějin veřejné bezpečnosti. Za hlubší analýzu by stály také sociální a hospodářské dějiny pohostinských zařízení, včetně sociálních vazeb mezi jejich jednotlivými pracovníky i zákazníky, či bližší pohled na pracovní kulturu v různých průmyslových závodech. Bližší pozornost by si zasloužil svět lidí na okraji společnosti se vším, co k němu patřilo. Stejně tak by bylo možné více prohloubit téma institucí a podniků, které měly na starosti různé oblasti každodenního života i s paradoxy, které přinášela jejich závislost na centrálním řízení. Bylo by vhodné otevřít téma černého obchodu, který spleť svých aktivit částečně patřil k nočnímu životu a částečně k tomu dennímu, a byli v něm zainteresováni jak lidé z okraje společnosti,

tak i ti, kdo zastávali nějakou funkci. Zajímavé výsledky by bezesporu přinesla i podrobnější analýza myšlenkových zdrojů pracovně-produktivistického étosu včetně jeho dalších dopadů na každodenní život i sdílené společenské hodnoty.

Jelikož tato dizertační práce je často z nutnosti explicitnosti a náročnosti na zpracování pramenů omezená na Prahu, otevírá se pole k hlubší analýze sociální praxe v jednotlivých regionech Československa. Nepochybně měla své vlastní charakteristiky a bezesporu může poukázat na řadu dalších skutečností, které zde nebyly zmíněny. Lze se ale vydat i opačným směrem a zaměřit se na porovnání československé noci s reprezentacemi a praxí v jiných státech východního bloku. Bylo by možné se také posouvat v čase a zaměřit se na analýzu noci v jiném časovém období. Normalizační noc či noc v 90. letech byla bezesporu v řadě aspektů jiná, a svá specifika měla určitě také noc přelomu 19. a 20. století či meziválečného období.

Otevírá se tu i prostor k podrobnějšímu srovnání paralel a odlišností reprezentací a prožívání noci ve východním a západním bloku. Pokud něco charakterizovalo socialistickou noc v Československu, byla to její mimoděčná tma. Paradoxní přitom je, že ta ji v každodenním prožívání činila volnějši a svobodnějši než čím dál světlejši a technicky lépe zvládanou a tržním požadavkům podrobovanou noc západního stříhu, aniž by tato socialistická noc byla nutně nebezpečnějši. Svou tmou socialistická noc umožňovala unikat pohledu ostatních, jiným dopřávala spánku či ponoření do sebe. Temnota v nočním socialistickém městě umožňovala spatřit hvězdy,⁶ stáhnout se do ústraní či ponořit se do své pomalé chůze.

---

⁶ COFIED Calla: Losing Darkness: satellite data shows global light pollution on the rise. In: *Space*. Nečíslováno, 22/11/2017. [online] <https://www.space.com/38872-light-pollution-increasing-globally.html>; Nesign.: Why the nights are getting brighter – but not in a good way. In: *The Guardian*. Nečíslováno, 23/11/2017. [online] <https://www.theguardian.com/environment/2017/nov/23/nights-getting-brighter-but-not-in-a-good-way>, PETRUSICH Amanda: Fear of the light. Why we need darkness. In: *The Guardian*. Nečíslováno. 23/8/2016. [online] <https://www.theguardian.com/environment/2016/aug/23/why-we-need-darkness-light-pollution-stars>. Vše citováno k 15/7/2019.

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY (VÝBĚR)

Archivní prameny

Archiv bezpečnostních složek

Fond Správa SNB hl. m. Prahy

Archiv Dopravního podniku hl. m. Prahy

Archiv hl. m. Prahy

Fond Okresní soud trestní 1949–1960

Fond Okresní soud trestní (pro přestupky) 1949–1960

Fond Komise

Národní archiv

Fond Ministerstvo vnitra I – nová registratura

Fond Ministerstvo vnitra II – Noskův archiv

Fond ÚV KSČ 1945–1989, Praha – Politické byro 1954–1962

Národní filmový archiv

Fond Filmové scénáře

Fond Separáty

Audiovizuální prameny

(REŽIE, SCÉNÁŘ: *Název. Rok premiéry*)

BALÍK Jaroslav, KUNC František Břetislav – MAREŠ Jiří: *Bomba*. 1957.

BIELIK Paľo, TÝŽ: *Kapitán Dabač*. 1959.

BIELIK PAĽO, ŽÁČEK František – JARIABEK Ondrej. *Priehrada*. 1950.

BIELIK Paľo, TÝŽ: *Lazy sa pohly*. 1951.

BLUMENFELD Pavel, PODSKALSKÝ Zdeněk – KRATOCHVÍL Miloš: *Kasaři*. 1958.

BLUMENFELD Pavel, CIRKL Jiří – BLUMENFELD Pavel. *Křižovatky*. 1959.

BLUMENFELD Pavel – VELÍNSKÝ Miloš – BLUMENFELD Pavel: *Zlatý pavouk*. 1957.

BORSKÝ Vladimír, ŠPÁLOVÁ Sonja – RŮŽIČKA Otakar – BORSKÝ Vladimír: *Jan Roháč z Dubé*. 1947.

BORSKÝ Vladimír, FIKER Eduard: *Padělek*. 1957.

CIKÁN Miroslav, BUKOVČAN Ivan – MINÁČ Vladimír: *Boj sa skončí zajtra*. 1951.

CIKÁN Miroslav – TŮMA Vladimír, NOVÁK J.Z.: *Hrdinové mlčí*. 1946.

CIKÁN Miroslav, TROJAN Josef – MOTTL Jaroslav – CIKÁN Miroslav: *Lavina*. 1946.

CIKÁN Miroslav, MACH Josef – KARÁSEK Jiří – KABELÍK Vladimír: *Muž v povětrí*. 1956.

CIKÁN Miroslav, MOTTL Jaroslav – CIKÁN Miroslav: *Pára nad hrncem*. 1950.

CIKÁN Miroslav, MAREK Jiří – ŠTĚPÁNEK BOHUMIL – CIKÁN Miroslav: *Případ Z-8*. 1949.

ČÁP František, LAHOLA Leopold – ČÁP František: *Bílá tma*. 1948.

ČÁP František, ŠTĚPÁNEK Bohumil: *Muži bez křídel*. 1946.

ČÁP František, DRDA Jan – ČÁP František: *Znamení kotvy*. 1947.

ČECH Vladimír, COP Karel – VELÍNSKÝ Miloš: *105% alibi*. 1959.

ČECH Vladimír, TÝŽ: *Expres z Norimberka*. 1953.

ČECH Vladimír – MOTTL Jaroslav, ČECH Vladimír: *Štika v rybníce*. 1952.

DANĚK Oldřich: *Tři tuny prachu*. 1960.

DELONG Vladislav, ZELENKA Otto – DELONG Vladislav: *Dům na Ořechovce*. 1959.

FRIČ Martin, FIKER Eduard – HOLMAN J. A. – STEKLÝ Karel: *13. revír*. 1946.

FRIČ Martin, MAREŠ Jiří – KLÍMA Jaroslav – STIBOŘÍK Vladimír: *Bílá spona*. 1961.

FRIČ Martin – BERDYCH Václav, NEUBERG Josef – VLČEK František: *Bylo to v máji*. 1950.

FRIČ Martin, WERICH Jan – BRDEČKA Jiří – FRIČ Martin: *Císařův pekař – Pekařův císař*. 1952.

FRIČ Martin, NEUBERG Josef – VLČEK František: *Pětistovka*. 1949.

FRIČ Martin, HLAVÁČ Josef – NEUBERG Josef: *Prstýnek*. 1945.

FRIČ Martin, WALLÓ K. M. – FRIČ Martin: *Princezna se zlatou hvězdou*. 1959.

GAJER Václav, TŮMA Vladimír – DVOŘÁK František A.: *Křížová trojka*. 1949.

GAJER Václav, DVOŘÁK František A.: *Pan Habětín odchází*. 1949.

GAJER Václav, FÁBERA Miloslav: *Přicházejí z tmy*. 1954.

GAJER Václav, HOFMAN Ota: *Sny na neděli*. 1959.

GAJER Václav, NEUBERG Josef – VLČEK František: *Usměvavá zem*. 1952.

HELGE Ladislav, KRÍŽ Ivan – HELGE Ladislav: *Škola otců*. 1957.

HELGE Ladislav, KRÍŽ Ivan – HELGE Ladislav: *Velká samota*. 1960.

HOFBAUER Zdeněk, HULÁK Jaroslav, KAPLAN Jan: *Karhanova parta*. 1951.

HUBÁČEK Miroslav, VALENTA Vladimír – BRDEČKA Jiří – RYCHMAN Ladislav – POK Lubor – KRATOCHVÍL Miroslav – BOUČEK Josef: *Černá sobota*. 1961.

HUBÁČEK Miroslav – VČELIČKA Géza: *Kavárna na hlavní třídě*. 1954.

HUBÁČEK Miroslav, BRYNYCH Zbyněk – HUBÁČEK Miroslav – MUCHA Jiří: *Roztržka*. 1957.

HUBÁČEK Miroslav, BENEŠ Jiří – KOENIGSMARK Miloslav: *V trestném území*. 1951.

INNEMAN Svatopluk: *Praha v záři světél*. Elektrické podniky hlavního města Prahy 1928.

JARIABEK Ondrej, ZEMAN Bořivoj – JARIABEK Ondrej – ŽÁČEK František: *Kozie mlieko*. 1951.

JASNÝ Vojtěch, KOHOUT Pavel – DANIEL František – JASNÝ Vojtěch. *Zářijové noci*. 1957.

JASNÝ Vojtěch – KACHYŇA Karel, MOŽNÝ Lubomír: *Dnes večer všechno skončí*. 1955.

KADÁR Jan, BUKOVČAN Ivan – BLAŽEK Vratislav – NITRA Maximilián – KADÁR Jan: *Katka*. 1950.

KADÁR Jan: *Na troskách vyrastá život*. 1945.

KACHYŇA Karel, KALČÍK Rudolf – KACHYŇA Karel – DVOŘÁK František A.: *Král Šumavy*. 1959.

KACHYŇA Karel, BENEŠ Jiří: *Ztracená stopa*. 1956.

KLOS Elmar – KADÁR Jan, KUNC František Břetislav – KLOS Elmar – KADÁR Jan: *Únos*. 1953.

KREJČÍK Jiří, FRIED Jiří: *Morálka paní Dulské*. 1958.

KREJČÍK Jiří, KIRCHNER Otakar – KREJČÍK Jiří: *Probuzení*. 1960.

KREJČÍK Jiří, TŮMA Vladimír – DVOŘÁK František: *Ves v pohraničí*. 1948.

KREJČÍK Jiří, DRDA Jan – KREJČÍK Jiří: *Vyšší princip*. 1960.

KRŠKA Václav, ŘEZÁČ Václav – KRŠKA Václav: *Až se vrátíš*. 1948.

KRŠKA Václav, KOHOUT Pavel: *Cesta zpátky*. 1959.

KRŠKA Václav, TÝŽ: *Měsíc nad řekou*. 1953.

KRŠKA Václav, KLÍMA Jaroslav – KRŠKA Václav: *Posel úsvitu*. 1951.

KRŠKA Václav, DANĚK Oldřich. *Zde jsou lvi*. 1958.

KUBÁSEK Václav, SEDLÁČEK Květoslav F. – ŠTĚPÁNEK Bohumil: *Dva ohně*. 1950.

KUBÁSEK Václav, NOVOTNÝ Jaroslav: *Milujeme*. 1952.

KUBÁSEK Václav – NITRA Maximilián, KRŠKA Karol – HOLPUCH Vladimír: *Mladé srdcia*. 1952.

KUBÁSEK Václav, TOMÁŠKOVÁ Milena – MACH Josef – KUBÁSEK Václav: *Portáši*. 1947

KUBÁSEK Václav, MACH Josef: *V horách duní*. 1946.

KUBÁSEK Václav – MACH Josef, TITÍŽ: *Velký případ*. 1946.

KUDLÁČ František, TÝŽ: *Posledný návrat*. 1959.

LACKO Ján, BUKOVČAN Ivan: *Šťastie príde v nedeľu*. 1959.

LIPSKÝ Oldřich – STREJČEK Jan, BOR Vladimír – STREJČEK Jan – ZROTAL Jaroslav: *Slepice a kostelník*. 1951.

LIPSKÝ Oldřich, ŠKUTINA Vladimír – SÍLA Jiří – LIPSKÝ Oldřich: *Hvězda jede na jih*. 1964.

MACH Jaroslav, KARÁSEK Jiří – MACH Jaroslav: *Ještě svatba nebyla*. 1954.

MACH Jaroslav, KARÁSEK Jiří – NOVÝ Oldřich – MACH Jaroslav: *Slovo dělá ženu*. 1952.

MACH Jaroslav, NEUBERG Josef – VLČEK František: *Rychlík do Ostravy*. 1960.

MACH Josef, FIKER Eduard – FRIČ Martin – KIRCHNER Otakar: *Akce B*. 1952.

MACH Josef, PLESKOT Jaromír – MACH Josef: *Nikdo nic neví*. 1947.

MACH Josef, BUKOVČAN Ivan – MACH Josef: *Rodná zem*. 1954.

MACH Josef – PROCHÁZKA Jan – MACH Josef: *Valčík pro milión*. 1961.

MACH Josef, OSVALD Ivan – MACH Josef: *Vzbouření na vsi*. 1949.

MAKOVEC Miloš, VELÍNSKÝ Miloš – BRDEČKA Jiří – MAKOVEC Miloš: *Severní přístav*. 1954.

MAKOVEC Miloš, TOBOLOVÁ Helena – BRDEČKA Jiří: *Snadný život*. 1957.

MAKOVEC Miloš, TREYBALOVÁ Eva – MAKOVEC Miloš: *Veselý soubor*. 1951.

NOVÁK Ivo, ZELENKA Otto – NOVÁK Ivo: *Hlavní výhra*. 1959.

NOVÁK Ivo, FORMAN Miloš – NOVÁK Ivo: *Štěňata*. 1958.

PLESKOT Jaromír, BRDEČKA Jiří – PLESKOT Jaromír: *Obušku, z pytle ven!* 1956.

POLÁK Jindřich, CIRKL Jiří – POLÁK Jindřich: *Smrt v sedle*. 1959.

RADOK Alfréd, DRVOTA Mojmir – KOLÁR Erik – RADOK Alfréd: *Daleká cesta*. 1949.

RYCHMAN Ladislav, SMETANOVÁ Jindřiška – RYCHMAN Ladislav: *Kruh*. 1959.

RYCHMAN Ladislav, DRTÍLEK Miloslav – VALENTA Edvard: *Případ ještě nekončí*. 1957.

SEQUENS Jiří, HLAVÁČ Roman – SEQUENS Jiří: *Cesta ke štěstí*. 1951.

SEQUENS Jiří, VELÍNSKÝ Miloš – SEQUENS Jiří. *Větrná hora*. 1956.

SLAVÍČEK Jiří, DRTÍLEK Miloslav – MOŽNÝ Lubomír – DRTÍLEK Miloslav: *Dnes o půl jedenácté*. 1949.

SLAVÍNSKÝ Vladimír, GERSTEL Jan: *Dnes neordinuji*. 1948.

SLAVÍNSKÝ Vladimír – FRIČ Martin, KIRCHNER Otakar – BORSKÝ Vladimír: *DS – 70 nevyjíždí*. 1951.

SLAVÍNSKÝ Vladimír, VLČEK František – NEUBERG Josef: *Právě začínáme*. 1946.

SLAVÍNSKÝ Vladimír, WASSERMAN Václav – SLAVÍNSKÝ Vladimír: *To byl český muzikant*. 1940.

SOLAN Peter, TALLO Jozef Alexander – SOLAN Peter: *Muž, ktorý sa nevrátil*. 1959.

STEKLÝ Karel, BALÍK Jaroslav – STEKLÝ Karel: *Anna proletářka*. 1953.

STEKLÝ Karel, TÝŽ. *Mstitel*. 1959.

STEKLÝ Karel, TÝŽ. *Temno*. 1951.

TANNER Alain – GORETTA Claude, TITÍŽ: *Nice time*. British Film Institute Experimental Film Fund. London 1957.

VÁVRA Otakar, VÁVRA Jaroslav R. – VÁVRA Otakar. *Krakatit*. 1948.

VÁVRA Otakar: *Nástup*. 1953.

VÁVRA Otakar, DRDA Jan – VÁVRA Otakar: *Němá barikáda*. 1949.

VÁVRA Otakar, TÝŽ. *Policejní hodina*. 1961.

VÁVRA Otakar, TÝŽ. *Rozina sebranec*. 1945.

VLČEK Vladimír, AUDRY Colette – PICEK Josef – LAROCHE Pierre – VLČEK Vladimír. *V proudech*. 1958.

VLČEK Vladimír, ŠOCHOVÁ Božena – KOHOUT Pavel – VLČEK Vladimír: *Zítř se bude tančit všude*. 1952.

VOŠMIK Milan, NÝVLT Václav – VALÁSEK Jan: *Zlé pondělí*. 1960.

WALLÓ K. M. – GAZDA Martin – WALLÓ K.M.: *Veliká příležitost*. 1950.

WASSERMAN Václav, NEUBERG Josef: *Nadlidé*. 1946.

WASSERMAN Václav, SÁDEK František – TŮMA Vladimír – GERSTEL Jan: *Tři kamarádi*. 1947.

WEISS Jiří, MACH Josef – WEISS Jiří: *Dravci*. 1948.

WEISS Jiří, BENEŠ K.J. – WEISS Jiří: *Hra o život*. 1956.

WEISS Jiří, AŠKENAZY Ludvík – WEISS Jiří: *Můj přítel Fabián*. 1953.

WEISS Jiří, RUSÍNSKÝ Milan: *Poslední výstřel*. 1950.

WEISS Jiří, OTČENÁŠEK Jan – WEISS Jiří: *Romeo, Julie a tma*. 1960.

WEISS Jiří, BRDEČKA Jiří – WEISS Jiří – KOHOUT Pavel. *Taková láska*. 1959.

WEISS Jiří, FÁBERA Miloslav – ŠTĚPÁNEK Bohumil – WEISS Jiří: *Uloupená hranice*. 1947.

ZEMAN Bořivoj, BRDEČKA Jiří – WERICH Jan – ZEMAN Bořivoj: *Byl jednou jeden král*. 1955.

ZEMAN Bořivoj, KLOS Elmar – ZEMAN Bořivoj: *Mrtvý mezi živými*. 1946.

ZEMAN Bořivoj, KADÁR Jan – ZEMAN Bořivoj: *Nevíte o bytě?* 1947.

ZEMAN Bořivoj, DVOŘÁK František A. – ZEMAN Bořivoj: *Pan Novák*. 1949.

ZEMAN Bořivoj, KARÁSEK Jiří – ZEMAN Bořivoj: *Páté kolo u vozu*. 1958.

ZEMAN Bořivoj, BLOCH Henryk – KAUTSKÝ Oldřich – ZEMAN Bořivoj. *Pyšná princezna*. 1952.

ZEMAN Bořivoj, KARÁSEK Jiří – ZEMAN Bořivoj: *Slečna od vody*. 1959.

Dobová periodika a použité ročníky

Dnešek: 1946–1948

Film a doba: 1957

Filmové noviny: 1947

Kino: 1946, 1950, 1953, 1956

Květy: 1954, 1960

La Croix : 1945–1948

Lidová demokracie: 1945–1948, 1950, 1956

Naše pravda. List komunistické strany Československa. Deník zlínského kraje: 1947, 1948, 1959, 1960

Obrana lidu: 1956

Obzory: 1945–1948

Partyzán. Týdeník Sdružení českých partyzánů: 1946–1948

Práce: 1955, 1956, 1959

Pravda. Deník Komunistické strany Československa. Orgán krajského výboru KSČ v Plzni: 1946, 1957–1960

Reklama: 1955–1960.

Rovnost. Orgán krajského výboru KSČ v Brně: 1951, 1957–1960

Rudé právo: 1953

Stráž lidu. Měsíčník levicové orientace: 1947

Svobodné noviny: 1945–1948

Večerní Praha: 1955–1960

Večerník: 1956–1960

Normativní prameny

Sbírka zákonů a nařízení státu československého

Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé

Sbírka zákonů republiky Československé

Sbírka zákonů Československé socialistické republiky

Sbírka zákonů České republiky

Publikované prameny a dobová literatura

Bible: Genesis.

BOUDNÍK Vladimír – MERHAUT Vladislav (ed.): *Z korespondence I (1949-1956)*, Praha 1994.

BOUDNÍK Vladimír – MERHAUT Vladislav (ed.): *Z literární pozůstalosti*. Praha 1993.

Budovatelská estráda. Knihovna souborů lidové tvořivosti. Praha 1951.

CAMPANELLA Thomasso: *Sluneční stát*. Praha 1979.

ČERNÝ Rudolf: *Vyšehradští jezdci*. Praha 1974.

ENGELS, Friedrich: *Postavení dělnické třídy v Anglii*. Praha 1950.

FUČÍK Julius: *Reportáž psaná na oprátce*. Praha 1980.

HAVELKA Jiří: *Československé filmové hospodářství 1945–1950*. Praha 1970.

HAVELKA Jiří: *Československé filmové hospodářství 1951–1955*. Praha 1970.

HAVELKA Jiří: *Československé filmové hospodářství 1956–1960*. Praha 1970.

HOLAN Vladimír: *Noc s Hamletem. 1949-1956*. Praha 2004.

HÉSIODOS: *Theogonia*. Praha 1959.

HRABAL Bohumil: *Jarmilka*. Praha 1992.

JIRÁSEK Alois: *Temno. Historický obraz*. Praha 1964.

- KOHOUT Pavel: *Tři hry*. Praha 1958.
- KOPECKÝ Václav: Výsledky kulturního budování republiky. In: *Můj poměr ke KSČ: projevy z řad pracující inteligence*. Praha 1946.
- Košický vládní program*. Program československé vlády národní fronty Čechů a Slováků. Bratislava 1945.
- KUKLA Karel Ladislav: *Pražské bahno 1. díl. Pražská prostituce*. Praha 2001.
- KUKLA Karel Ladislav: *Pražské bahno 2. díl. Typy a figury*. Praha 2001.
- LENIN Vladimír Iljič: *Sebrané spisy. Svazek 42, listopad 1920–březen 1921*. Bratislava 1988.
- MARX Karl – ENGELS Friedrich: *Manifest Komunistické strany*. 1848.
- MARX, Karl: *Ekonomicko-filozofické rukopisy z roku 1844*. Praha 1961.
- MAREŠ Michal: *Policejní šťára*. Praha 1924.
- MASARYK Tomáš Garrigue – ŠTEFÁNIK Milan Rastislav – BENEŠ Edvard: *Washingtonská deklarace. Prohlášení nezávislosti československého národa jeho prozatímní vládou československou ze dne 18. října roku 1918*. Brno 1925.
- MERHAUT Vladislav: *Zápisky o Vladimíru Boudníkovi*. Praha, 1997.
- MORE Thomas: *Utopie*. Praha 1978
- NEUMANN Stanislav Kostka: *Píseň o lásce a nenávisti*. Praha 1952.
- NEJEDLÝ ZDENĚK: *O školské a kulturní politice v dnešní situaci: Řeč proslovená na II. konferenci školských a osvětových pracovníků KSČ v Praze dne 8. září 1946*. Praha 1946.
- POTTIER Eugène: *L'Internationale*. 1871.
- Projev Klementa Gottwalda ze dne 21. února 1948.*
- Projev Klementa Gottwalda na schůzi Ústavodárného shromáždění 9. května 1948.*
- SLÁNSKÝ Rudolf: *Nové úkoly. Projev na zasedání Ústředního výboru Komunistické strany Československa dne 17. listopadu 1948*. Praha 1948.
- SLÁNSKÝ Rudolf: *Jak zajistit budování socialismu v naší vlasti. Referát na IX. Řádném sjezdu Komunistické strany Československa v Praze dne 26. května 1949*. Praha 1949.
- Statistická ročenka republiky československé 1957*. Praha 1957.
- Stručný statistický přehled 1945–1960*. Praha 1960.
- ŠKVORECKÝ Josef: *Prima sezóna*. Toronto 1975.
- ŠKVORECKÝ Josef: *Zbabělci*. Praha 1958.

VALKOVÁ Cecílie: *Prozatímní inventář k archivnímu fondu I: Správa SNB hl. m. Prahy*. Spišské podhradie 1980.

ZÁBOŘÍK Josef: *Z ódy na únor 1948*. In: BROUSEK Antonín: *Podivuhodní kouzelníci: Čítanka českého stalinismu v řeči vázané z let 1945-55*. Praha 2000.

ZOLA Emile: *Zabiják*. Praha 2002.

ZOLA Emile: *Germinal*. Praha 1970.

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2017. Praha 2018.

Memoárová literatura

BARTOŠEK Karel – FUČÍK Bedřich: *Zpovídání. Pražské rozhovory 1978–1982*. Toronto 1989.

BARTOŠEK Karel: *Ouvrier et gréviste à Prague 1953. Témoignage présenté par Karel Bartošek*. In: *Communisme: Revue d'études pluridisciplinaires*. Roč. 1986, č. 1er trimestre, s. 27–34.

BONDY Egon: *Prvních deset let*. Praha 2003.

DORŮŽKA Lubomír – MÁCHA Zbyněk: *Od folklóru k Semaforu*. Praha 1964.

HVÍŽDALA Karel – HAVEL Václav: *Dálkový výslech*. Praha 1989.

JABOUD Vladimír: *Trafouš, páskové, Vyšehradští jezdci a jiné vzpomínky*. Praha 2011.

JASNÝ Vojtěch: *Život a film*. Praha 1999.

KOHOUT Pavel: *To byl můj život?? (První díl) 1928–1979*. Praha – Litomyšl 2005.

Nesign.: *Oslavy VŘSR: ohňostroj, lampiony a první polibky*. In: *E 15*, nedatováno.

NYKLOVÁ Milena: *České rozhovory Jiřího Lederera po dvaceti pěti letech*. Praha 2001.

PRECLÍK Vratislav: *Emil Ludvík, leader jazzové hudby, hudební aranžér a skladatel, předseda a zakladatel MDH*. In: *ČAS. Časopis Masarykova demokratického hnutí*. Roč. 25, č. 120 (2017).

RUT Přemysl – VYSKOČIL Ivan: *Vždyť přece lézat je o hubu*. Praha 2001.

SUCHÝ Jiří: *Vzpomínání (od Reduty k Semaforu)*. Praha 1991.

ŠEBO Juraj: *Budovatel'ské 50. roky*. Bratislava, 2010.

ŠEBO Juraj: *Také bolo PKO*. Bratislava 2010.

ŠKVORECKÝ Josef: *Franz Kafka, jazz a jiné marginálie*. Toronto 1988.

ŠKVORECKÝ Josef: *Mezi dvěma světy a jiné eseje*. Praha 2004.

VRBKA Svatopluk: Mikulovští hudebníci – Alois Gruber. In: *RegioM: sborník Regionálního muzea v Mikulově*. (2014), s. 85.

Encyklopedie a slovníky

BECKER Udo: *Slovník symbolů*. Praha 2007.

CHARLETON Lewis T. – SHORT Charles: *A Latin Dictionary. Founded on Andrews' edition of Freund's Latin dictionary. Revised, enlarged, and in great part rewritten*. Oxford 1879.

CHEVALIER Jean – GHEERBRANT Alain: *Dictionnaire des symboles*. Paris 1994.

GIDDENS Anthony: *Sociologie*. Praha 1999.

HUJER Oldřich – SMETÁNKA Emil – WEINGART Miloš a kol. (eds.): *Příruční slovník jazyka českého 1935–1957*. Praha 1953–1955.

KNAPÍK Jiří – FRANC Martin (eds.): *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948–1967*. Praha 2011.

NEŠPOR Zdeněk R.: *Sociologická encyklopedie*. [online], dostupné z <https://encyklopedie.soc.cas.cz>

Ottův slovník naučný. Šestý díl. Praha 1893.

PAVIS Patrice (ed.): *Divadelní slovník*. Praha 2003.

PROKHOROV Aleksandr Mikhailovich (ed.): *The Great Soviet Encyclopedia*. 3rd Edition (1970–1979). Penn state university Press 1982.

Příruční slovník jazyka českého 1935–1957. Praha 1953–1955. [online], dostupné z <https://psjc.ujc.cas.cz/>

THIBAUD Robert-Jacques: *Dictionnaire de mythologie et de Symbolique grecque*. Paris 2007.

Elektronické databáze

Filmová kultura Brno 1945–1970. Dějiny distribuce, uvádění, recepce: dostupné z <https://www.phil.muni.cz/dedur/>

Filmový přehled. Online databáze Národního filmového archivu: dostupné z <http://www.filmovyprehled.cz/cs>

International Labour Organization (ILO): dostupné z [https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm](https://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm)

Marxist internet archive: dostupné z <https://www.marxists.org/>

Moderní dějiny. Databáze Ústavu pro studium totalitních režimů: dostupné z www.moderni-dejiny.cz

Podcastová databáze radia France Culture: dostupné z <https://www.franceculture.fr/emissions/les-chemins-de-la-philosophie/>

Slovenské ministerstvo vnitra: dostupné z <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=v-roku-2017-bolo-spachanych-66-215-trestnych-cinov>

Český sociálněvědní datový archiv Sociologického ústavu Akademie věd České republiky: dostupné z <http://nesstar.soc.cas.cz/webview/>

Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna: dostupné z <https://www.psp.cz/eknih/1948ns/stenprot/038schuz/s038006.htm>

Sekundární literatura: Monografie

ADAMS Bradley: *The struggle for the soul of nation. Czech Culture and the Rise of Communism*. Lanham 2005.

ADORNO Theodor – HORKHEIMER Max: *Dialektika osvícenství. Filosofické fragmenty*. Praha 2009.

ALAN Josef: *Alternativní kultura – Příběh české společnosti 1945–1989*. Praha 2001.

ANDERSON Benedict: *Představy společenství. Úvahy o původu a šíření nacionalismu*. Praha 2008.

BALLINGER Alexander – GRAYDON Danny: *The Rough Guide to Film Noir*. London 2007.

BASSERMAN Lujo: *Nejstarší řemeslo. Kulturní dějiny prostituce*. Praha 1993.

BEAUMONT Mathew: *Walking in the night. A Nocturnal History of London Chaucer to Dickens*. London 2016.

BENDOVIÁ Eva: *Neony a světla reklam*. Praha 2018.

BILÍK Petr: *Československá kinematografie 50. A 60. let (mimo „novou vlnu“)*. Olomouc 2013.

BOURDIEU Pierre: *Teorie jednání*. Praha 1998.

BOURDIEU Pierre: *Co se chce říct mluvením. Ekonomie jazykové směny*. Praha 2014.

BOYM Svetlana: *Common places. Mythologies of Everyday Life in Russia*. Cambridge 1994.

BREN Paulina: *Zelinář a jeho televize*. Praha 2013.

BREN Paulina – NEUBURGER Mary: *Communism unwrapped. Consumption in Cold War Eastern Europe*. Oxford 2012.

- BRENNER Christianne: *Mezi východem a západem. České politické diskurzy 1945–1948*. Praha 2015.
- CABANTOUS Alain: *Histoire de la nuit XVIIe–XVIIIe siècle*. Paris 2009.
- CASETTI Francesco: *Filmové teorie 1945–1990*. Praha 2008.
- CASTORIADIS Cornelius. *L'institution imaginaire de la société*. Paris 1975.
- CATALANO Alessandro: *Rudá záře nad literaturou. Česká literatura mezi socialismem a undergroundem*. Brno 2008.
- COOPERSMITH Jonathan: *The Electrification of Russia, 1880-1926*. ITHACA – LONDON 1992.
- CORNER Paul (ed.): *Popular opinion in totalitarian regimes. Fascism. Nazism. Communism*. Oxford 2009.
- DELATTRE Simone, *Les Douze heures noires: La nuit à Paris au XIXe siècle*. Paris 2000.
- DE CERTEAU Michel: *Invention du quotidien. Volume 1. Arts de faire*. Paris 1990.
- DERRIDA Jacques: *Síla zákona*. Praha 2002.
- DRÁPALA Milan: *Na ztracené vartě západu. Antologie české nesocialistické publicistiky z let 1945–1948*. Praha 2000.
- EFMERTOVÁ Marcela: *Elektrotechnika v českých zemích a v Československu do poloviny 20. století. studie k vývoji elektrotechnických oborů*. Praha 1999.
- ESPINASSE Catherine – GWIAZDZINSKI Luc – HEURGON Edith (eds.): *La nuit en question(s)*. La Tour-d'Aigues 2005.
- FEIGELSON Kristian – KOPAL Petr (eds.): *Film a dějiny 3. Politická kamera – film a stalinismus*. Praha 2012.
- FITZPATRICK Sheila: *Everyday stalinism. Ordinary Life in Extraordinary Times. Soviet Russia in the 1930s*. Oxford 2000.
- FOESSEL Michaël: *La nuit. Vivre sans témoin*. Paris 2017.
- FOUCAULT Michel: *Diskurz, autor, genealogie*. Praha 1994.
- FOUCAULT Michel: *Dohlížet a trestat. Kniha o zrodu vězení*. Praha 2000.
- FOUCAULT Michel: *Je třeba bránit společnost. Kurz na Collège de France 1975–1976*. Praha 2006.
- FOUCAULT Michel: *Zrození biopolitiky*. Praha 2009.
- FRANC Martin – KNAPÍK Jiří: *Volný čas v českých zemích 1957–1967*. Praha 2013.
- GEYER Michael – FITZPATRICK Sheila: *Za obzor totalitarismu. Srovnání stalinismu a nacismu*. Praha 2012.

- GROMA Patrik – NOVÁK Milan – PFLIEGEL Miroslav – ŠTANSKÝ Peter: *Žilina vo svetle lúč: (ne)zabudnutá história energetiky*. Žilina 2015.
- GWIAZDZINSKI Luc – RABIN Gilles: *Si la ville m'était contée*. Paris 2005.
- HALFIN Igal: *From Darkness to Light. Class, Consciousness and Salvation in Revolutionary Russia*. Pittsburg 2000.
- HALLON Ľudovít – FALISOVÁ Anna – SABOL Miroslav: *Vojnové škody a rekonštrukcia Slovenska 1944–1948: (Hospodárstvo, infraštruktúra, zdravotníctvo)*. Bratislava 2011.
- HEUMOS Petr: *Vyhrňme si rukávy, než se kola zastaví! Dělníci a státní socialismus v Československu 1945–1968*. Praha 2006.
- HORVÁTH Sándor: *Stalinism reloaded. Everyday Life in Stalin-City, Hungary*. Bloomington 2017.
- JUDT Tony: *Poválečná Evropa*. Praha 2008.
- JUNG Carl Gustav: *Analytická psychologie. Její teorie a praxe. Tavistocké přednášky*. Praha 1993.
- KALIFA Dominique: *Les bas-fonds. Histoire d'un imaginaire*. Paris 2013.
- KALINOVÁ Lenka: *Východiska, očekávání a realita poválečné doby: K dějinám české společnosti v letech 1945–1948*. Praha 2004.
- KAŠKA Václav: *Neukáznění a neangažovaní: Disciplinace členů Komunistické strany Československa v letech 1948–1952*. Praha 2014.
- KOLÁŘ Pavel – PULLMANN Michal: *Co byla normalizace?* Praha 2016.
- KOPAL Petr (ed.): *Film a dějiny*. Praha 2005.
- KOPAL Petr (ed.): *Film a dějiny 2. Adolf Hitler a ti druzí*. Praha 2009.
- KOURA Petr: *Swingři a potápky v protektorátní noci*. Praha 2016.
- KRACAUER Sigfried: *Dějiny německého filmu: Od Caligariho k Hitlerovi*, Praha 1958.
- KRAKOVSKÝ Roman: *Réinventer le monde. L'espace et le temps en Tchécoslovaquie communiste*. Paris 2014.
- KREKOVIČ Eduard – MANNOVÁ Elena – KREKOVIČOVÁ Eva: *Mýty naše slovenské*. Bratislava 2013.
- KUKLÍK Jan: *Znárodněné Československo*. Praha 2010.
- LEFEBVRE Henri: *The Production of Space*. Oxford 1991.
- LeGOFF Jacques (ed.): *La Nouvelle histoire*. Bruxelles 1988.
- LENDEROVÁ Milena: *Chytla patrola, aneb prostituce za Rakouska i republiky*. Praha 2002.

- MACEK Václav – PAŠTÉKOVÁ Jelena: *Dejiny Slovenskej kinematografie*. Bratislava 1997.
- MACEK Pavel: *Dějiny policie a četnictva IV. Československo 1945–1989*. Praha 2011.
- MACURA Vladimír: *Šťastný věk (a jiné studie o socialistické kultuře)*. Praha 2008.
- MARKOVÁ Ivana: *Dialogičnost a sociální reprezentace. Dynamika mysli*. Praha 2007.
- MIKEŠ Jan – EFMERTOVÁ Marcela: *Elektrina na dlani. Kapitoly z historie elektrotechniky v českých zemích*. Praha 2008.
- MONZER Ladislav: *Osvětlení Prahy: proměny sedmi století*. Praha 2003.
- MOSCOVICI Serge (ed. DUVEEN Gerard): *Social representations. Explorations in social psychology*. Cambridge 2000.
- NEČASOVÁ Denisa: *Nový socialistický člověk. Československo 1948 – 1956*. Brno 2018.
- OTTER Chris, *The Victorian Eye: A Political History of Light and Vision in Britain 1800-1910*. Chicago 2008.
- PAŽOUT Jaroslav (ed.): *Každodenní život v Československu 1945/48-1989*. Praha – Liberec 2015.
- PÉTERI György (ed.): *Imagining the West in Eastern Europe and the Soviet Union*. Pittsburg 2010.
- PEŠEK Jiří – LEDVINKA Václav: *Poníženi a odstrčení. Města versus katastrofy. Sborník příspěvků z 8. vědeckého zasedání Archivu hlavního města Prahy, konaného ve dnech 2. a 3. října 1990 a 13. vědeckého zasedání Archivu hlavního města Prahy ve dnech 3. a 4. října 1995*. Praha 1998.
- PRŮCHA Václav (ed.): *Hospodářské a sociální dějiny Československa 1918–1992. 2: Období 1945–1992*. Praha 2011.
- RÁKOSNÍK Jakub: *Sovětizace sociálního státu. Lidově demokratický režim a sociální práva občanů v Československu 1945–1960*. Praha 2010.
- RANCIÈRE Jacques: *La nuit des prolétaires : archives du rêve ouvrier*. Paris 1981.
- ROCK Paul: *Understanding deviance. A Guide to the Sociology of Crime and Rule-breaking*. Oxford – New York 2016.
- ROUBAL Petr: *Československé spartakiády*. Praha 2016.
- RUSINOVÁ Zora: *Súdružka moja vlast'. Vizualně kultura obdobia stalinizmu na Slovensku*. Trnava 2015.
- SLAVÍČEK Jan: *Ze světa podnikání do světa plánované distribuce. Proměny spotřebního družstevnictví v letech 1945–1956 na příkladu severních Čech*. Praha 2017.

- SCZEPANIK Petr: *Továrna Barrandov. Svět filmařů a politická moc 1945–1970*. Praha 2017.
- SCHIVELBUSCH Wolfgang: *Disenchanted Night. The industrialization of light in the nineteenth century*. Berkeley – Los Angeles – London 1988.
- SCHLOR Joachim: *Nights in the Big City. Paris, Berlin, London 1840-1930*. London 1998.
- SKOPAL Pavel: *Filmová kultura severního trojúhelníku. Filmy, kina a diváci Československa, NDR a Polska, 1945–1968 — srovnávací perspektiva*. Brno 2014.
- STÁTNIK Dalibor: *Sankční pracovní právo v padesátých letech: Vládní nařízení o opatřeních proti fluktuaci a absenci č. 52/1953*. Praha 1994.
- STEEGE Paul: *Black Market, Cold War. Everyday Life in Berlin. 1946–1949*. Oxford 2007.
- STITES Richard: *Revolutionary Dreams. Utopian Vision and Experimental Life in the Russian Revolution*. Oxford 1989.
- STORCHOVÁ Lucie (ed.): *Koncepty a dějiny. Proměny pojmů v současné historické vědě*. Praha 2014.
- SZALAY Peter (ed.): *Moderná Bratislava 1918–1939*. Bratislava 2015.
- SZIGETI László: *Slovenská otázka dnes. Výber textov z časopisu OS 1997–2006*. Bratislava 2007.
- ŠEFČÁK Luboš – DUHAJOVÁ Zuzana: *Dejiny slovenského novinárstva 1918–1968*. Bratislava 1999.
- ŠLOUF Jakub: *Spříznění měnou. Genealogie plzeňské revolvy 1. června 1953*. Praha 2016.
- ŠUBRT Jiří: *Historická sociologie*. Plzeň 2007.
- ŠTAIF Jiří: *Obezřetná elita. Česká společnost mezi tradicí a revolucí 1830–1851*. Praha 2005.
- TESAŘ Jan: *Mnichovský komplex. Jeho příčiny a důsledky*. Praha 2000.
- THOMPSON E. P.: *Making of the English Working Class*. London 1963.
- THOMPSONOVÁ Kristin – BORDWELL David: *Dějiny filmu. Přehled světové kinematografie*. Praha 2011.
- TINKOVÁ Daniela: *Hřích zločin a šílenství v čase odkouzlování světa*. Praha 2004.
- TSIPURSKY Gleb: *Socialist Fun. Youth, Consumption, and State-Sponsored Popular Culture in the Cold War Soviet Union, 1945–1970*. Pittsburgh 2016

WEBER Max: *Metodologie, sociologie, politika*. Praha 2009.

YURCHAK Alexei: *Everything was forever until it was no more. The last soviet generation*. Princeton – Oxford 2005.

ZARECOR ELMAN Kimberly: *Utváření socialistické modernity. Bydlení v Československu 1945–1960*. Praha 2015.

Sekundární literatura: Kapitoly v knihách a sbornících

BARNOVSKÝ Michal: K profilu a činnosti Demokratickej strany (1944–1948). In: *Soudobé dějiny*. Roč. 3, č. 2/3 (1996), s. 219–246.

BAŠTA Jiří: Lidové milice – nelegální armáda KSČ. In: *Paměť a dějiny*. Roč. 2, č. 2 (2008), s. 99–102.

BEDNAŘÍK Petr: Média v procesu společenské obnovy a politické polarizace. Od roku 1945 do roku 1948. In: TÝŽ – JIRÁK Jan – KÖPPLOVÁ Barbara: *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. Praha 2011, s. 215–242.

DIESTLER Radek: Pro pár špinavejch zlatáků, pro falešnou slávu. Proměny managementu české populární hudby v druhé polovině 20. století. In: VANĚK Miroslav – KRÁTKÁ Lenka (eds.): *Příběhy (ne)obyčejných profesí. Česká společnost v období tzv. normalizace a transformace*. Praha 2014, s. 273–318.

DORČÁKOVÁ Jana: Večerní Praha jako vybočení ze socialistické každodennosti. In: DANIEL Ondřej – KAVKA Tomáš – MACHEK Jakub: *Populární kultura v českém prostoru*. Praha 2013, s. 128–136.

FAVA Valentina: Between American Fordism and ‚Soviet Fordism‘. Czechoslovak Way towards Mass Production. In: APOR Balász – APOR Péter – REES E. A. (eds.): *The Sovietisation of Eastern Europe. New Perspectives on the Postwar Period*. Washington 2008, s. 47–64.

JANČÍK Drahomír: Cesta k měnové reformě roku 1953: od maďarského modelu zavedení volného trhu k měnové reformě sovětského typu. In: ŠŮLA Jaroslav (ed.): *Královéhradecko. Historický sborník pro poučenou veřejnost*. Hradec Králové 2007, s. 249–268.

KOLÁŘ Pavel: Metanarace národních dějin v českém dějepisectví druhé poloviny 20. století. In: SCHULZE-WESSEL Martin – PEŠEK Jiří – PREČAN Vilém – KOLÁŘ Pavel: *České soudobé dějiny v diskusí*. Praha 2011, s. 89–93.

KÜHN Zdeněk: Ideologie aplikace práva v době reálného socialismu. In: BOBEK Michal – MOLEK Pavel – ŠIMÍČEK Vojtěch (eds.): *Komunistické právo v Československu. Kapitoly z dějin bezpráví*. Brno 2009, s. 60–73.

KVAPILOVÁ IVA: Organizační vývoj SNB v 50. letech se zaměřením na jeho veřejnobebezpečnostní složku. In: *Sborník Archivu Ministerstva vnitra*. Praha 2004, s. 9–116.

LENDEROVÁ Milena: Prostituce a veřejná moc v českých zemích od poloviny 19. století do 20. let 20. století. In: *Zločin a trest v české kultuře 19. století: sborník*

příspěvků z 30. ročníku symposia k problematice 19. století, Plzeň 25.-27. února 2010. Praha 2011, s. 161–170.

- PŘIBÁŇ Jiří: Na stráži jednoty světa: marxismus a právní teorie. In: BOBEK, Michal – MOLEK, Pavel – ŠIMÍČEK, Vojtěch (eds.): *Komunistické právo v Československu. Kapitoly z dějin bezpráví.* Brno 2009, s. 39–59.
- ROCK Paul: Sociological Theories of Crime. In: MAGUIRE Mike – MORGAN Rod – REINER Robert (eds.): *The Oxford Handbook of Criminology.* Oxford 2002, s. 39–80.
- RUTZ Henry J: The Idea of a Politics of Time. In: TÝŽ: *The Politics of Time.* Washington D. C. 1992, s. 1–17.
- SABOL Miroslav: Elektrifikácia Československa 1945-1948 s dôrazom na územie Slovenska. Miroslav Sabol. In: JANOVSÝ Igor – KLEINOVÁ Jana – STRÍTESKÝ Hynek: *Věda a technika v Československu v letech 1945-1960.* Praha 2010, s. 336–348.
- SABOL Miroslav: Pracovné sily a zamestnanosť v tretej republike (1945–1948). In: MICHÁLEK Slavomír: *Slovensko v labirinte moderných európskych dejín: pocta historikov Milanovi Zemkovi.* Bratislava 2014 s. 371–383.
- SABOL Miroslav: Politické, ekonomické, dopravní a turistické aspekty života povojnového Slovenska, 1945 až 1950. In: MÜCKE Pavel – KRÁTKÁ Lenka: *Turistická odysea: krajinou soudobých dějin cestování a cestovního ruchu v Československu v letech 1945 až 1989.* Praha 2018, s. 232–250.
- SKOPAL Pavel: The Cinematic Shapes of the Socialist Modernity Programme. Ideological and Economic Parameters of Cinema Distribution in the Czech lands 1948–1970. In: BILTEREYST Daniel – MALTBY Richard – MEERS Philippe: *Cinema, Audiences and Modernity. New Perspectives on European Cinema History.* London – New York: 2011, s. 81–98.
- TAUCHEN Jaromír: Trestní právo v Protektorátu Čechy a Morava. In: TÝŽ – SALÁK Pavel (ed.): *Československé trestní právo v proměnách věků.* Brno 2009, s. 96–112.
- VARI Alexander: Nocturnal entertainments, five-star hotels and Youth Counterculture: Reinventing Budapest's nightlife under socialism. In Guistino, C., Plum, C., Vari, A. (eds.). *Socialist escapes: Breaking away from ideology and Everyday routine in Eastern Europe 1945–1989.* New York – Oxford 2013, s. 187–209.
- ZAVACKÁ Marína: Buržoázní nacionalisti? Slovenskí komunisti. In: GONĚC Vladimír (ed.) *Česko-slovenská historická ročenka.* Brno 1998, s. 75–78.
- ZAVACKÁ Marína: O februári s veľkým "F": Mediálne podoby príbehu o komunistickom prevrate. Marína Zavacká. In: ROGUL'OVÁ Jaroslava – JAKSICSOVÁ Vlasta (ed.): *Historik a dejiny: v česko-slovenskom storočí osudových dátumov: jubileum Ivana Kamenca.* Bratislava 2018, s. 321–336.
- ZAVACKÁ MARÍNA: Premalovať!: režimový obraz Bratislavy na prelome štyridsiatych a päťdesiatych rokov 20. storočia. Marína Zavacká. In: DUDEKOVÁ Gabriela

(ed.): *Medzi provinciou a metropolou: obraz Bratislavy v 19. a 20. storočí*. Bratislava 2012, s. 190–205.

Sekundární literatura: Články v odborných časopisech (včetně online)

AGAMBEN Giorgio: Comment l'obsession sécuritaire fait muter la démocratie. In: *Le monde diplomatique*. Leden 2014, s. 22–23.

BĚLOHRADSKÝ Václav: *Co nás opravdu ohrožuje*. In: *Právo*. 15/2/2018, s. 7.

BRAUDEL Fernand: Dlouhé trvání. In: MAYER Françoise – HUBINGER Václav – BAZAC-BILLAUD Lauren (eds.): *Antologie francouzských společenských věd. Antropologie, Sociologie, Historie. Cahiers du CEFRES N° 8*. (1995). [online], dostupné z http://www.cefres.cz/IMG/pdf/braudel_1995_dlouhe_trvani.pdf

BRENNER Christiane: "Život na úkor společnosti". "Příživnictví" jako nástroj disciplinace mládeže v socialistickém Československu sedmdesátých a osmdesátých letech. In: *Marginalia Historica: časopis pro dějiny vzdělanosti a kultury Praha*, Roč. 3, č. 2 (2012), s. 96–104

BRENNER Christiane: Líné dívky, lehké dívky? Příživnictví a disciplinace mladých žen v době normalizace. In: *Dějiny a současnost*. Roč. 35, č. 7 (2013), s. 19–22.

FILA Kamil: Eastern dobývá Západ. In: *Film a doba*. Roč. 47, č. 1 (2001), s. 27–31.

COFIED Calla: Losing Darkness: satellite data shows global light pollution on the rise. In: *Space*. 22/11/2017 [online], dostupné z <https://www.space.com/38872-light-pollution-increasing-globally.html>

CYROŇ Milan: Expres z Norimberka. Vlak jako prostor pro ideologickou osvětu. In: *25fs online časopis o filmu a nových médiích*. 12/11/2012 [online], dostupné z <http://25fps.cz/2012/expres-z-norimberka/>

CYROŇ Milan: Filmy banskobystrické. In: *25fps. online časopis o filmu a nových médiích*. 25/7/2009 [online], dostupné z <http://25fps.cz/2009/filmy-banskobystricke/>

FOUCAULT: Of other spaces. In: *Diacritics*. Roč. 16, č. 1 (1986), s. 22–27.

GINZBURG Carlo: Microhistory. Two or three things that I know about it. In: *Critical inquiry*. Roč. 20, č. 1 (1993), s. 10–35.

GWIAZDZINSKI Luc: The Urban Night: a Space Time for Innovation and Sustainable Development. Introduction. In: *Articulo – Journal of Urban Research*. Roč. 11 (2015) [online], dostupné z <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-01399557/document>

HANÁKOVÁ Petra: Marxova žena byla spořádaná manželka: Ženy, muži a domácí práce v českém filmu po roce 1948. In: *Dějiny a současnost*. Roč. 26, č. 12 (2005), s. 33–36.

- HAVELKOVÁ Barbara: Blaming all Women: On Regulation of Prostitution in State Socialist Czechoslovakia, In: *Oxford Journal of Legal Studies*. Roč. 36, č. 165 (2016), s. 165–191.
- HAVLÍK Adam: Od pouliční šmeliny ke "strýčkům ze Západu". Černý trh pozdního socialismu v česko-německém kontextu. In: *Soudobé dějiny*, Roč. 21, č. 3 (2014), s. 340–363.
- HOIJER Birgita: Social Representations Theory. A New Theory for Media Research. In: *Nordicom Review*. Roč. 32, č. 2 (2011), s. 3–16. [online], dostupné z <https://content.sciendo.com/view/journals/nor/32/2/article-p3.xml>
- HOLLÝ Karol: Historická narácia jako politický program. Analýza obrazov minulosti v programových textoch slovenského národného hnutia z rokov 1848 a 1861. In: *Forum Historiae*. Roč. 3, č. 2 (2009). [online], dostupné z http://www.forumhistoriae.sk/FH2_2009/texty_2_2009/holly.pdf
- CHAPEL Sébastien, L'imaginaire selon Cornélius Castoriadis. In: La vie des idées (2008). [online], dostupné z <http://serpent-libertaire.over-blog.com/2015/03/l-imaginaire-selon-cornelius-castoriadis-par-sebastien-chapel.html>
- ILERI Nurcin: Allure of Light, Fear of the Dark: Nighttime Illumination, Spectacle, and Order in Fin-de-Siecle Istanbul. *Comparative Studies of South Asia, Africa and the Middle East*, Vol 37, Issue 2 (2017), s. 280–298.
- JULIEN Claude: Violences et délire sécuritaire. In: *Le monde diplomatique*. Květen 1986, s. 15 a 30.
- KOTALÍK Matěj: Capitalist Relic in a Socialist-State? Coping with Hooliganism in Czechoslovak an East-German Penal Law (1956–1973). In: *WISOHIM*, roč. 18, č. 2 (2013), s. 36–58.
- KOTT Sandrine: The production work groups in the GDR. From mobilisation to control. In: BLAIVE Muriel: *Le communisme a partir des sociétés. Cahiers du CEFRES*. N°30 (2006), [online], dostupné z http://www.cefres.cz/IMG/pdf/kott_2006_production_work_groups_GDR.pdf
- LINDENBERGER Thomas: Eigen-Sinn. Domination and No Resitance. In: *Docupedia. de*. (2015). [online], dostupné z http://docupedia.de/zg/Lindenberger_eigensinn_v1_en_2015
- LOSADA Manuel: Social imagination and social representations. The possibility of dialogue between Castoriadis and Moscovici. In: *Papers on social representations*. Roč. 23, 2014, s. 1–12, [online], dostupné z <http://psr.iscte-iul.pt/index.php/PSR/article/view/283/248>
- LÜDTKE Alf: Ouvriers, Eigensinn et politique dans l'Allemagne du XXe siècle. In: *Actes de la recherche en sciences sociales*. Roč. 113 (1996), s. 91–101
- McDERMOTT Kevin: Popular resistance in Communist Czechoslovakia. The Plzeň Uprising, June 1953. In: *Contemporary European History*, Roč. 19, č. 4 (2010), s. 287–307.

- MELBIN Murray: Night as frontier. In: *American sociological review*, Vol. 43, No. 1, Feb. 1978, s. 3–22.
- Nesign.: Why the nights are getting brighter – but not in a good way. In: *The Guardian*. 23/11/2017 [online], dostupné z <https://www.theguardian.com/environment/2017/nov/23/nights-getting-brighter-but-not-in-a-good-way>
- PETRUSICH Amanda: Fear of the light. Why we need darkness. In: *The Guardian*. 23/8/2016 [online], dostupné z <https://www.theguardian.com/environment/2016/aug/23/why-we-need-darkness-light-pollution-stars>
- PULLMANN Michal: Habitus a třídy. Výzva kulturní sociologie Pierra Bourdieu pro sociální dějiny (z pohledu německých sociálních věd). In: HORSKÁ Pavla – NODL Martin – KOSTLÁN Antonín (eds.): *Francouzská inspirace pro společenské vědy v českých zemích. Cahiers du CEFRES*. N°29, (2003), s. 227–238.
- PULLMANN Michal: Sociální dějiny a totalitněhistorické vyprávění. In: *Soudobé dějiny*, roč. 15, č. 3–4, (2008), s. 703–717.
- SABROW Martin: Socialismus jako myšlenkový svět. In: *Soudobé dějiny*, roč. 9, č. 2 (2002), s. 196–208
- SCOTT Joan Wallach: Gender: A useful Category of Historical Analysis. In: *The American Historical Review*. Vol. 91, no 5 (December 1986), s. 1053–1075.
- SPURNÝ Matěj: Očištěná společnost. Očista jako konstitutivní princip utváření poválečné české společnosti na příkladu českého pohraničí. In: *Soudobé dějiny*. Roč. 19, č. 2 (2012), s. 209–226.
- VOMÁČKA Josef: Kavárenský fenomén Václavského náměstí. In: *Za starou Prahu: věstník Klubu Za starou Prahu*, Praha: Klub Za starou Prahu, roč. 44 (15), č. 1 (2014), s. 14–16.
- ZAVACKÁ Marína: Oslobodenie Bratislavy: 70 rokov od príchodu Červenej armády. In: *Historická revue: vedecko-populárny mesačník o dejinách*. Roč. 26, č. 3 (2015), s. 61–65.
- ZEMAN Jiří: Skutečný příběh vyšehradských jezdců. In: *Reflex*, roč. 2004, č. 19, s. 80–85.

Studentské práce

- ČERMIN Jan: *Socializace pohostinských živností v Brně v letech 1948–1953. Sonda do dějin komunálního podniku Pohostinské podniky města Brna*. Bakalářská práce. Masarykova univerzita 2013.
- KAŠPAROVÁ Karolína: *Historie cyklistického závodu míru od roku 1948 do roku 1967*. Magisterská práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích 2017.

MIKEŠ Jan: *Elektrifikace Československa do roku 1938*. Dizertační práce. Univerzita Karlova 2016.

MRÁZEK Daniel: *Československý rozhlas ve 20. a 30. letech 20. století*. Bakalářská práce. Univerzita Karlova 2010.

TÝLE Prokop: *Diskuse v tisku o státním programu elektrifikace v Československu do roku 1938*. Bakalářská práce. Univerzita Karlova 2016.

PUBLIKAČNÍ, AKADEMICKÁ A PEDAGOGICKÁ ČINNOST (VÝBĚR)

Publikační činnost: publikace v ČR

- 2018 Univerzita Palackého v Olomouci: *Noční každodennost v Československu 1945-1960*. In: *Historica Olomucensia* 54/2018
- 2016 Ústav soudobých dějin Akademie Věd České republiky: *Až na dno společnosti*. In: *Soudobé dějiny* 3/2016.
- 2016 Univerzita Hradec Králové – Muzeum Východních Čech: *Bdělost v obrazech českého filmu 1947-1959*. In: Tomáš Hradecký – Pavel Horák – Pavel Boštík (eds.), *České, Slovenské a Československé dějiny 20. století*.
- 2015 Ústav pro studium totalitních režimů – Jihočeské muzeum: *Obrazy noci ve filmu Zářijové noci (1952-1957)*. In: Jiří Petráš – Libor Svoboda (eds.): *Československo 1954–1962*.

Publikační činnost: publikace v zahraničí

- 2018 Kapitola v monografii. *Die lange Reise*. In: Anke Steinborn – Nicole Kandioler (eds.), *Klassiker des tschechischen und (tschecho-)slowakischen Films*. Marburg: Schüren.
- 2018 Článek. *Between East and West: Night in Czechoslovak postwar massculture 1945-1960*. In: *Études et travaux d'EUR'ORBEM*. Paris: Université Paris-Sorbonne – CNRS.
- 2019 Kapitola v monografii. *A Socialist Night? Governing through lights in the post-war Prague (1945-1960)*. In: STRAW Will – MAGGIOLI Marco – GWIAZDZINSKI Luc: *Night Studies*. K publikaci 2019/2020.
- Od 2019 Editovaná monografie. *Working all night. Modernity, night shifts and the temporal organisation of labour across political and economic regime*. Berlin: De Gruyter. K publikaci 2021.

Nejvýznamnější vystoupení na konferencích a workshopech

- 2018 Sofia University, Bulharsko. Konference: *International Conference on the Urban Night: Governance, Diversity, Mobility*. Organizátor: Cosmopolis Centre for Urban Research, Vrije Universiteit Brussel – Research Centre for Social Studies and Department of Economics of Transport and Energy, Sofia

University. Téma: *A Socialist night? Governing through lights in the post-war Prague.*

- 2017 Univerzita Palackého v Olomouci: Konference: *11. sjezd českých historiků. Profesionální setkání historiků a historiček.* Organizátor: Sdružení historiků ČR – Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Téma: *Noční každodennost v Československu 1945-1960.*
- 2017 University of North Carolina Chapel Hill, USA. Konference: *Czech studies workshop.* Organizátor: University of North Carolina – Chapel Hill. Téma: *Night in Czechoslovakia 1945-1960: representations and social practices.*
- 2016 CEFRES. Konference: *Journée d'étude: Europe centrale aux carrefours.* Organizátor: Centre français de recherche en sciences sociales. Téma: *Prague et Tchécoslovaquie de nuit de l'après-guerre : entre l'Occident et l'Orient. Imaginaire et la pratique sociale de la fin de la guerre à la constitution socialiste.*
- 2016 University of Virginia, USA. Konference: *Pan-European conference.* Organizátor: University of Virginia. Téma: *Images of the Darkness in postwar Czechoslovakia.*
- 2016 Université Paris-Sorbonne, Francie. Konference: *GDR Journée doctorale Connaissance d'Europe médiane.* Organizátor: Université Paris-Sorbonne. Téma: *La nuit en Tchécoslovaquie 1945-1960.*

Akademická činnost: Stipendia a výměnné pobyty

- 2018–2019 *Bayhost stipendium*, Graduiertenschule für Ost- und Südosteuropa studien/ Leibniz institut für Ost- und Südosteuropaforschung, Universität Regensburg – Ludwig-Maximilians Universität München, Regensburg, Německo (12 měsíců).
- 2017–2018 *Česko-německý fond budoucnosti/ Deutsch-Tschechischer Zukunftsfonds*, Graduiertenschule für Ost- und Südosteuropa studien/Leibniz institut für Ost- und Südosteuropaforschung, Universität Regensburg – Ludwig-Maximilians Universität München, Regensburg, Německo (10 měsíců).
- 2016 –2017 *Visegrad fund scholarship*, Historický ústav Slovenské Akademie věd, Bratislava, Slovensko (10 měsíců).
- srpen 2016 *Gaststipendium des Collegium Carolinum*, Ludwig-Maximilians Universität, Mnichov, Německo (1 měsíc).
- 2007–2008 *Program Erasmus*, Universitatea din Bucuresti, Rumunsko (10 měsíců).

Akademická činnost: vědecké projekty

- Od 2019 Grant: *KREAS* (Kreativita a adaptabilita jako předpoklad úspěchu Evropy v propojeném světě).
Příprava mezinárodního workshopu *Working all night. Modernity, night shifts and the temporal organisation of labour across political and economic regimes*.
Datum a místo konání: 14 – 16. listopadu 2019 v Praze.
- 2016–2018 Grant : *Chapters on Economic and Social History of Communism in Central European context*.
Soutěž o rozvojové prostředky na FF UK. (č. projektu 23606254).
- 2013–2015 Grant: „*Chceme lepší a spravedlivější svět!*“; *Reflexe komunistické ideje ve francouzském a českém křesťanskodemokratickém tisku 1945-1948*.
Vnitřní grant FF UK (č. projektu 269107).
- Od 2012 Řešená dizertační práce: *Noc v Československu: reprezentace a sociální praxe 1945-1960*.
Předpokládané datum obhajoby: září 2019.
Předpokládaná knižní publikace: 2021.

Pedagogická činnost

- Od 2017 dosud *Night and post-war Czechoslovakia*.
Volitelný kurz v anglickém jazyce pro zahraniční a české studenty.
Podpořen v rámci Soutěže o rozvojové prostředky FF UK.
ÚHSD FF UK.
- Od 2017 dosud *Struktura médií v České republice*.
Přednáška v rámci kurzu Úvod do kulturní a sociální antropologie.
Přednáška zaměřená na analýzu médií a práci s informacemi.
Fakulta informačních technologií, ČVUT.
- 2016–2017 *Chapters on Economic and Social History of Communism in Central European context*.
Volitelný kurz v anglickém jazyce pro zahraniční a české studenty.
Podpořen v rámci Soutěže o rozvojové prostředky FF UK.
ÚHSD FF UK.

2016 – 2017	<i>Socialismus jako badatelský problém.</i> Přednáška v rámci kurzu Problémy historické vědy. Kurz povinného základu pro bakalářské studenty. Ústav českých dějin (ÚČD) FF UK.
Od 2016 dosud	<i>Dějiny mentalit.</i> Přednáška v rámci kurzu Soudobé problémy sociálních dějin. Kurz povinného základu pro magisterské studenty. ÚHSD FF UK.
Od 2014 dosud	<i>Četba a rozbor klíčových textů k sociálním dějinám po roce 1945.</i> Teoreticko-metodologické kurzy pro magisterské studenty. Kurzy povinného základu. Vyučující. ÚHSD FF UK.
Ocenění:	
2018	Stipendium za výzkumnou, vývojovou a inovační činnost, FF UK.
2017	Cena Děkana FF UP v Olomouci o nejlepší text, <i>11. sjezd českých historiků. Profesionální setkání historiků a historiček</i> , kategorie doktorandů.
2016, 2017, 2018	Stipendium za mimořádné výzkumné, publikační a pedagogické aktivity v rámci doktorského studia, FF UK.